

**Oponentní posudek na habilitační práci Mgr. Martina Husovce, Ph.D. s názvem
Vybrané otázky mezinárodního práva duševního vlastnictví a informačních
technologií, Londýn 2020**

1. Předmět posudku

Tento posudek se týká habilitační práce sestávající z osmi studií publikovaných v letech 2016 – 2020 v časopisech a knihách sborníkového typu vydaných v Slovenské republice, dalších evropských státech a USA. Práce dále obsahuje úvod, jenž blíže specifikuje téma a zaměření jednotlivých příspěvků na jednotlivé aspekty práva duševního vlastnictví. Habilitační práce čítá cca 170 stran, které nejsou průběžně číslovány. Posudek se tedy přidržuje číselného označení jednotlivých statí podle obsahu předřazeného vlastní práci (1 – 8). Stránkové číslování přejímá z originálních textů, což odpovídá jejich zařazení do jednotlivých médií.

2. Téma práce, způsob jeho zpracování a jeho význam

Lidské duševní výtvořky a technologie vyžadují ze své podstaty zvláštní způsob regulace, jenž je odlišuje od jiného druhu zboží. Jejich právní úprava tak logicky znamená omezení jejich dostupnosti ve srovnání s ostatním zbožím. V prostředí nebývalého technologického rozvoje posledních let se právě právo duševního vlastnictví ocitá před problémy, jež svojí závažností dosahují až na jeho samotnou podstatu autorského práva.

Tento bez přehánění revoluční zlom zkoumá autor ve svých jednotlivých příspěvcích zejména prizmatem harmonizačních snah Evropské unie. Sleduje unijní právní legislativu v jejím vývoji ve vztahu jak k národním právním systémům, tak i k regulaci, jež má základ v mezinárodním právu veřejném. Tento jev posuzuje na příkladu konkrétních právních úprav, jako jsou ochranné známky či regulace proti nekalé soutěži, z hlediska utváření práva prostřednictvím zejména SDEU, ale též ESLP a ústavních soudů národních, zejména Ústavního soudu Slovenské republiky a Německého spolkového ústavního soudu. Předmět svého výzkumu tak poměřuje základním právem na vlastnictví. Zjišťuje tak nové jevy a potřebnost jejich ochrany, neboť i ty mají základ v subjektivním autorském právu. Jako jeden ze základních prostředků spatřuje střet tradičních národních představ o duševním vlastnictví s pojetím, které je kompromisem mezi těmito představami, jak se to projevuje nejen při samotné interpretaci chápání duševního vlastnictví podle Listiny základních práv EU, ale zejména při harmonizaci národních práv duševního vlastnictví členských států prostřednictvím sekundárního unijního zákonodárství. Jako ztělesnění tohoto střetu analyzuje snahy o jednotné prosazování evropského práva duševního vlastnictví prostřednictvím navrhovaného

Patentového evropského soudu. Specifickým problémem je vymáhání práv duševního vlastnictví prostřednictvím automatizace, která ovšem sama o sobě je určitým, i když velmi efektivním, ale pouze „mechanickým“ nástrojem.

Jednotlivé příspěvky tak jsou svým zaměřením specifickými sondami do zkoumaného jevu, jež se ovšem nezaměřují pouze na problémy obdobného charakteru, nýbrž mají skutečně průřezový charakter, neboť sledují celou řadu velmi podstatných aspektů zkoumaného fenoménu. Z tohoto důvodu je takto koncipovaná práce adekvátním prostředkem analýzy jevu velmi komplexní povahy, jak řečeno v jeho jednotlivých aspektech, avšak z relativně stabilních pozic a hodnotových předpokladů, i když mnohdy ne zřetelně vyjádřených (viz metoda ad 3 níže). To ovšem vyžaduje relativně velmi rozsáhlou a důkladnou znalost jak národního, tak i unijního práva duševního vlastnictví, a je tedy testem znalostí autora.

3. K adekvátnosti zvolené metody

Jednotlivé příspěvky (studie) se liší nejen s ohledem na konkrétní problém, resp. aspekt zkoumání, ale i ve svém pojetí (metodě). Je tomu tak nepochybně proto, že jsou publikovány v různých druzích médií. Obecně lze soudit, že u časopiseckých příspěvků jde o analyticko-kritické pohledy (viz např. č. 5 či 6 nebo 7). Jiné příspěvky (viz 2, 3 nebo 8) mají povahu i edukační analýzy.

Jak již výše řečeno, jedním ze základů hodnotové pozice autora je význam základních práv, zejména práva na duševní vlastnictví a ochranu osobnosti. Na tento samotný lidskoprávní, a tedy veřejnoprávní kořen jinak soukromoprávní matérie dosahuje autor v příspěvku 1. Aniž to ve své předmluvě zdůrazňuje, je to autorova pozice, která však víceméně vstupuje prakticky do všech příspěvků, zejména pak do studií č. 5, 6, 7 a 8.

Hierarchie norem (R. Merkl) a z ní vycházející úloha právního státu jsou autorovy předpoklady a měřítky zejména v příspěvcích ad 3, 4 a 6. Zásada efektivity obchodního styku a její protiklad ochrana autora jsou klíčovými hledisky v příspěvcích ad 2 a 4, ale i jinde.

Běžnou metodou autora je komparativní analýza. Tu používá prakticky ve všech příspěvcích, když analyzuje jednotlivá rozhodnutí nadnárodních soudů, zejména poměruje-li jimi rozhodnutí soudů národních. Tak činí typicky v příspěvku ad 8.

Jak bude ještě níže uvedeno, posudek však mnohdy postrádá výraznější prospektivní přístup k věci, a tedy vlastní názor, a především vlastní řešení problému. Autor je mnohdy ve svých návrzích (viz např. příspěvek ad 6) až příliš pokorný a zdrženlivý.

Bohužel při posuzování problémů v jednotlivých právních řádech zůstává leckdy při pouhé analýze, resp. popisu, a tak k vlastnímu srovnávání předpokládajícímu komparativní autorem zvolená kritéria nedochází. Tak tomu je například u příspěvku ad 5 a ad 8.

Obecně lze i vytknout omezení autora na relativně úzký okruh příspěvků nauky, který je nepochybně dán i hledisky vydavatelů jeho jednotlivých studií v anglosaském světě, kde se bohužel německy nejen nemluví, ale ani nečte, i když právě německy psaných příspěvků je absolutně nejvíc.

4. Výsledky a přínos práce

První příspěvek je pozoruhodnou sondou do problematiky práv duševního vlastnictví z hlediska pohledu ústavního práva, z hlediska základních lidských práv. Je kritickým popisem praxe SDEU, analýzou jurisprudence Anglie, Německa a Slovenska, zejména z hlediska nepřekročitelného jádra těchto práv. Přínos spočívá mimo jiné i v kritickém pohledu na judikaturu SDEU, která jako mnohdy je relativně velmi účelová (k tomu viz např. používání pojmu *effet utile*). Autor posudku však postrádá bližší odůvodnění závěru, který vidí východisko řešení rozdílných pojetí v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, aniž by po krátké analýze jeho čl. 15 (viz s. 861, 862) blíže popsal způsob a míru inspirace tímto ustanovením (viz s. 863).

Nanejvýš aktuální otázkou se zabývá příspěvek č. 2, který sleduje následky reakce legislativní úpravy na proces rozvíjející technologický základ práv duševního vlastnictví. Správně rozlišuje možná omezení na ta, jež zasahují do již vzniklých práv, a omezení, která svými následky ovlivňují vznikání nových produktů. Ze tří možných přístupů (politik), které zmiňuje (s. 400), však ani jednu blíže neanalyzuje a zřejmě proto ani nevymezuje působnost jednotlivých logicky existujících možností. Jak již uvedeno, takovéto nároky však na daný příspěvek nelze klást, neboť ten je uveřejněn v sborníku – příručce (handbook) a nikoliv v médiu, které by autoru dovolovalo větší tvůrčí rozlet.

Třetí příspěvek (ad 3) je analýzou čl. 36 SFEU na pozadí judikatury SDEU. Velmi oprávněná kritika autora se vztahuje na ne vždy konzistentní postoje Evropského soudního dvora k výjimce ze základních unijních svobod pro „ochranu průmyslového obchodního vlastnictví“. Pozoruhodný článek, jehož by si více měli všimnout i komentátoři zakládacích smluv EU.

Ochranou proti napodobování se zabývá čtvrtý příspěvek (ad 4) publikovaný ve sborníku. Shrnuje dosavadní výsledky výzkumu, když spatřuje míru harmonizace v této oblasti značně vysokou, neboť i část práva proti nekalé soutěži je harmonizována (viz směrnice o

klamavé a srovnávací reklamě) (odlišně autor na s. 9 mého číslování jinak nečíslovaného příspěvku).

Velmi přínosným a objevným je pátý příspěvek (ad 5), jenž je přínosem zejména s ohledem na možné vzájemné obohacení známkového práva evropského a japonského.

Šestý příspěvek (ad 6) je důkazem znalosti habilitanta nejen oblasti duševního vlastnictví a základních práv, ale i vlastního ústavního práva jak národního, tak unijního. To demonstruje na analýze přípravných prací směřujících k jednotnému režimu rozhodování o patentních věcech nejen v rámci EU. Znalost prokázal i s ohledem na vztah smlouvy mezinárodního práva veřejného k právu unijnímu. Jen na doplnění lze uvést, že k navrhovanému postupu, tj. k předložení mezinárodní smlouvy Ústavnímu soudu k provedení preventivní kontroly ústavnosti je podle Ústavy ČR oprávněna nikoliv vláda, nýbrž některá z komor Parlamentu nebo skupina nejméně čtyřiceti jednoho poslance či sedmnácti senátorů nebo prezident republiky.

Sedmý příspěvek (ad 7) je pozoruhodnou analýzou zvládnutí ochrany autorských práv v oblasti tzv. metadat. Jeho závěr (s. 84) o nutnosti automatizace a současně harmonizace přístupů je logickým vyústěním jeho velmi přesvědčivé argumentační báze.

Osmý příspěvek (ad 8) je srovnáním ústavněprávní praxe v Evropě, Německu a v SR s důrazem na slovenskou praxi a její ovlivnění nejen (jak uvádí autor) Evropským soudem pro lidská práva Evropským soudním dvorem, nýbrž i českým Ústavním soudem a praxí zejména Německého spolkového ústavního soudu.

5. Závěr

Habilitační práce sestávající z osmi studií je velmi přesvědčivým důkazem o znalostech a schopnostech jejich autora. Pozoruhodná je již samotná okolnost, že během zhruba čtyř let byl schopen publikovat osm hutných prací, jejichž jen poznámkový aparát obnáší několik stovek souborných dat. Práce je ukázkou habilitantovy znalosti nejen samotného oboru práva duševního vlastnictví, ale jeho relativně velmi širokého kontextu práva unijního a mezinárodního práva veřejného. To plně koresponduje i se zaměřením docentury (*venia docendi*), o níž kandidát usiluje. O kvalitě příspěvku svědčí dále skutečnost, že ve své většině byly jednotlivé studie publikovány ve velmi kvalitních a vysoké nároky kladoucích médiích. Jeho studie usilují o dobře vyvážený, hodnotově podložený vlastní pohled na problémy. Předložená habilitační práce má význam podstatně přesahující právní oblast Slovenské republiky, kterou může též výrazně obohatit.

Mohu tedy jen doporučit, aby byl habilitantovi udělen relevantní vědecko-pedagogický titul, o který usiluje.

V Praze, dne 28. 12. 2020

prof. Dr. Luboš Tichý